Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Manuela Oteiza Azpitarte

Azkoitia, Gipuzkoa (1938)

Aurkibidea

Biografia

1938an jaio zen Azkoitiko Olaso auzoko Kalparsoro ("Kalpartzo") baserrian. Aita bertakoa zuen eta ama Martirieta auzoko Agirrezar ("Agarre zahar") baserrikoa. 8 anai-arrebatan bigarrena da. Olasoko eskolara joan zen, baina anai-arreben artean zaharrena izanik, umezain egon behar izaten zuen. Azkoitian ezkondu eta Beata ("Bieta") baserrian (Olaso auzoan bertan) jarri zen bizitzen.

Zintak

AZK-036

- **Proiektua**: Azkoitiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Otegi, Aitziber
- **Data**: 2009-01-22
- **Iraupena**: 60 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Otegi, Aitziber
- **Transkribatzailea(k)**: Elexpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. 1938an jaioa Olasoko Kalparsoro baserrian

- **Erref**: AZK-036/002
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 00:00:14. **Bukatu**: 00:01:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
1938an jaio zen Olaso auzoko Kalparsoro baserrian. Aita Kalparsorokoa bertakoa zuen eta ama Martirieta auzoko Agarre-zahar baserrikoa. Zortzi anai-arreba ziren.

Transkripzioa
- Izena eta abizena eta noiz jaio ziñen esaten badidazu?
- Manuela Oteiza Azpitarte.
- Ta noiz jaio ziñan?
- Eneruen hoeta hamarrin.
- Ze urtetan?
- Ez naiz akordatzen ointxe.
- Zenbat urte dazkatzu?
- Hirurogeta hamaika ein ber hil honen hogeta hamarrin.
- Eta nun jaio ziñan?
- Kalpartso(ro) basarriye hortxe dao auzun.
- Kalparsoro?
- Bai. Kalpartso.
- Eta nun dago hori? Hemen Olason?
- Olaso, bai auzun, hortikaldien do.
- Eta zer zittuzun, gurasok horkok o?
- Aitte horkue, eta ama Martirittako Agarrezarkue.
- Eta zenbat anai-arreba ziñeten?
- Zortzi.
- Zu zenbagarrena anai-arrebatan?
- Bigarrena.

2. Eskolara Olasora

- **Erref**: AZK-036/003
- **Iraupena**: 0:02:29. **Hasi**: 00:01:36. **Bukatu**: 00:04:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorrak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Eskolan Olaso auzoan ibili zen; herriko maistra bat zuten. Adin ezberdineko neska-mutilak batera ibiltzen ziren eskolan. Erdaraz ikasten zuten; euskaraz eginez gero, liburuak eskuetan zituztela belauniko jartzen zituzten, zigortuta. Anai-arrebatan zaharrena zenez, askotan tokatzen zitzaion etxean geratzea.

Transkripzioa
-Eta eskolara nora jun ziñan?
-Hamentxe Olason.
-Olason ibilli ziñan?
-Bai.
-Zer zeon, maestran bat o...?
-Bai, herriko zea, Manolita edo esaten ziyoena, herriko zea bat etorri zan.
-Azkoitiarra zan?
-Azkoitiarra. Olason ematen zun harek eskolie.
-Eta zer zegoen, zer zan, apaiz-etxe bat?
-Ez, barriyun baten bat zeratu in ber eta hantxe ipiñi zeben kuarto bat edo hola zea bat eta hantxe.
-Eta neska eta mutil danak batera?
-Danak hantxe batera barriyokuk.
-Zer juten ziñeten, edade diferentetakok ala...?
-Baaai. Diferentetakok.
-Eta ze ikasten zenduen ordun?
-Ze ikisiko genun ba. Je, je, je. Ni ez nintzan, askotan etortzeik ez nun izan, neskatan zaharrena nintzen eta ama ta aitte soora edo ama kalera plazara tratukin juten zan eta umiek zaitzen etxin jeneralin.
-Baiño eskolara juten ziñen garaietan ze ematen zenuen, matematikak o ze izaten zan, dotriña o?
-Bai, dotriñie txikiye ta haundiye danak.
-Eta ze izaten zan, euskeraz ala erderaz?
-Erderaz. Euskeraz eitteik ez zan egoten. Erderaz.
-Eta deskuido baten erderaz hitzik iten bazenduen?
-Kastigue.
-Ze kastigu izaten zien ordun?
-Bueno, belaunbiko edo, eskuk zabalik liburuk edo, zeoze beti kastigua izeten zan.
-Eta lagunekin eskolan erderaz eitten zendun baita, ala diximulon, ixkutun euskeraz eitten zenduen?
-Auskalo ze itten giñutzen guk. Je, je, je, je. Euskeraz´e iguel ingo gendun, ta harek harrapau ezkeo kastigau.
-Eta etxetikan eskolara zenbat denborako bidea? Zer zeukazuen, gertun?
-Ez, gertu-gertun ez. Ba hogei bat minutu edo, ordu erdi [...] batzuten. Ze giro zan eta.
-Zer juten zizen, zure anai-arreban bat zukin batea juten zan eskolara, ala ez zien zurekin batea jun?
-Ni arratsaldetan eta, ama goizin kalien izeten zan, eta harek astiye baldin bazun etxin egoteko, ta ni oso gutxitten ibilli nintzen eskolan.

3. Soroa landu eta ganadua zaintzen

- **Erref**: AZK-036/004
- **Iraupena**: 0:01:50. **Hasi**: 00:04:05. **Bukatu**: 00:05:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Baserritik bizi ziren: ganadua zuten eta soroa ere lantzen zuten. Behiak eta ardiak izaten zituzten; neguan etxean eta udan Izarraitz mendian egoten ziren ardiekin.

Transkripzioa
-Ordun etxen egoten ziñen umezai?
-Etxien umezai, eta zeoze lapikue egosi edo koziñie ein edo, hau edo hori. Etxin.
-Amak eta aittek nunbaitten lana egitten zuen?
-Ez, basarriyan, baserriko lanetik.
-Baserrin zer zeukazuen, ganadue?
-Ganaue ta, artue ta, babie ta, gariye ta; garaiyen garaikuk eitten zan.
-Ze ganadu zeukazuen etxen?
-Ez dakit nik orduko kontuik, oin hainbeste ez naiz akordatzen. Asko ez zan egongo, bost-xein bat behi edo txahalakin.
-Idik eta're eukitzen zittuzuen?
-Ez, idirik ez. Ez genun eukitzen.
-Eta ardik?
-Ardiyek bai, ni txikiye nintzela eukitzen [...].
-Zu artzai ibilitakoa zara?
-Beno, ondoren ibiltzen giñen behintzat.
-Hemen bueltan ala mendira eramaten zittuzuen?
-Ez, neguen itxien eta udan mendiyen.
-Mendin ze, hemendik gertu?
-Izarraitzen, goyan.
-Txabolaren bat edo zeozer bazeukezuen Izarraitzen?
-Ez.
-Zer egiten zenuten, haruntza eraman eta iluntzerako buelta?
-Ez. Hantxe, gabin udan ez debe eukitzen txabolan egon beharrik. Kanpuan egoten die.
-Eta esan dezu baratzako lanak ere bai.
-Bai, baratzan´e bai.
-Artoa eta baba eta?
-Hoiek souan. Baatzan letxugie ta tipulie ta porrue ta baatxuriyek eta hazie ta illerra ta, gauze asko, koniflorie ta, gauze asko.

4. Berdura eta esnea saltzera azokara

- **Erref**: AZK-036/005
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:05:55. **Bukatu**: 00:06:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Berdura eta esnea Azkoitiko plazara eramaten zuten saltzera. Etxetik Azkoitira ordubete inguruko bidea zegoen eta ama joaten zen normalean.

Transkripzioa
-Gero berdura horiek kalera saltzen zenituzten?
-Bai. Etxien behar zanaz [gaiñerakoa] kalea saltzen da.
-Eta nora eramaten zenituzten?
-Plazara.
-Azkoitira edo Azpeitira?
-Azkoittira.
-Azkoitiko plazara. Eta oinez joango zineten ba hemendik?
-A bai. Astukin, dana oiñez.
-Astoan eramaten zenituzten?
-Bai, astun, astun. Orduan etzan kotxeik.
-Asto-zestotan sartuta?
-Bai.
-Eta hemendik Azkoitira zenbat denborako bidea?
-Hamen ez, handikan. Bueno, hiru bat ordularen edo.
-Zu juten ziñen saltzera?
-Ez, ama ibiltzen zan.
-Eta esnerik eta holakorik?
-Esnie´re bai batzutan. Bolarie zanin bai.
-Eta esnea ere plazan saltzen zan ala etxez etxe?
-Plazan.

5. Txerri-hiltzea

- **Erref**: AZK-036/006
- **Iraupena**: 0:03:00. **Hasi**: 00:06:50. **Bukatu**: 00:09:50
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Txerria nola hiltzen zuten eta txerria hiltzeko mahaia nolakoa zen azaltzen du. Amak odolkiak egiten zituen eta auzora banatzen zituzten. Arantzazuko fraideak baserriz baserri joaten ziren babarrun eskean.

Transkripzioa
-Txerri-hiltzearekin eta akordatzen al zara?
-Akordauko ez naiz ba.
-Nola izaten zen txerri hiltzea?
-Txerri hiltzia? Ba gantxu sartu okozpien eta, gero heldu beste bi edo hiru lagun edo lau, zenbat zien, heldu hankatatik eta, ipiñi aulki gaiñin eta, sartu kutxillue, gantxue lelengo eta gero kutxillue sartu eta halaxe.
-Zenbat lagunen artean hiltzen zen txerria?
-Bueno, segun ze indar zeuen, gutxi samar bazeon lau lagun igual eta,

bestela hiru te.
-Etxekoak ala auzokoak lagunduta izaten zen?
-Jeneralin etxekuk. Etxien bazeon behintzet.
-Esan dezu aulki gaiñean. Zer izaten zen, mahai espezialen bat txerria hiltzeko?
-Bai.
-Nolakoa izaten zen?
-Hortxe dao atayen harriya. Ataiko atea junda erakutsi iozu nolakua izeten dan.
-Esplikau.
-Bueno, handik honaiñokue, holakotxea gutxi gorabehera, kuadraue, hormigozkue.
Gizona: baiña egurrezkue leheno.
-Bueno, hormigozkue [...]. Haretxen geiñea bota eta hantxe. Gero odola beste batek hartu eta odola zertu itten da, loritu itten da, eta erain in behar izeten zako odolkiek eitteko [...] baldin badu.
-Osea ke loditu egiten da eta eragin egin behar zaio?
-Esnie kortaute geratzen da ba, mamie eitten da ba eraitten ez bazako, odola, eta erain ein ber izeten zako.
-Eta odolkiak eta egiten zenituzten?
-Bai.
-Amak egiten zituen?
-Odolkiak eta mondejuak ere bai?
-Mondejue zer da?
-Mondejue guk esaten diogu zuriari.
-Txuririk ez, ez zan itten txuririk.
-Eta gero ohiturarik bai auzora banatzeko?
-Bai. Auzora. Oin baiño gehio banatzen zan.
-Zuek eramaten zenituzten eta gero beraiek ere hildakoan buelta.
-Bai, beraiek´e bai buelta.
-Eta medikuari eta apaizari eta eraman behar al izaten zitzaion?
-Ez. Medikuei eta apaizei eta ez.
-Hoiek eskien etortzen zien, gero hoiek arrautzie edo gaztaie edo oillaskue edo, hoiek eskien etortzen zien. Arantzazuko prailliek´e babarruna eskien, zaku maunezko urdin bat atzea eta aurrea bota, eta gero zulue babie botatzeko, eta kamiñoik eta ezer ez zan eta oiñez ibilli ber izeten zeben.
-Eta Arantzazutik etortzen ziren eskean?
-Bai, Arantzazutik etortzen zin eskian.
-Eskean etortzen ziren eta zuek emandakoa zaku horretan sartzen zuten?
-Bai, babarruna eske, babarruna esaten zeben haiek. Guk babia esaten diogu normalien, baiña babarruna esaten zeben haiek.

6. Txerrikia gatz-kutxan mantentzen zen

- **Erref**: AZK-036/007
- **Iraupena**: 0:01:20. **Hasi**: 00:09:50. **Bukatu**: 00:11:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Txerrikia gatza emanda mantentzen zen gatz-kutxan eta txorizoak oliotan jartzen zituzten lapiko batean. Txerrikia lehortzeko piper-hautsa ematen zitzaion.

Transkripzioa
-Txorixoak eta odolkiak eta nun mantentzen zenituzten, txerrikia.
-Txarrikiye gatza emanda mantentzen zan. Eta txorixuek sekatzen zienin oliyotan sartzen zin ordun, oliyotan sartuta mantentzen zien.
-Oliotan nun sartzen zenituzten, kutxaren batean edo ontziren batean?
-Ez, ez, ontzi, lapiko haundi, portzelanazko haundi bat izeten zan, eta han sartzen zien txorixuek eta, saiheskiyek eta solomue´re bai.
-Eta gatza emanda esan dezu?
-Urdaie eta urdaizpikue eta hoiek gatza eman.
-Haiek kutxan baten?
-Bai, kutxen; gazi-kutxie esaten zikon.
-Eta gero behin gatza...
-Gatza hartzen zebenien uretan pixkat gezatzen eukitzen giñuzen eta gero piper-gorri hautsekin ein geiñe eta sekatzen ipiñi. Sekatzen egoten zien.
-Piper-hautsa ematen zeniotenean, zertarako izaten zen, sekatzeko edo denbora gehiagoan mantentzeko edo?
-Ohitturia edo nik eztakit pa ze izeten zan.

7. Arropak garbitzera Aitzako albergara

- **Erref**: AZK-036/008
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 00:11:10. **Bukatu**: 00:13:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:
Manuelari ume-zain egotea tokatu zitzaion etxean. Arropak garbitzera Aitzako iturrira joaten ziren, alberga baitzegoen bertan. Xaboia pastiletan izaten zen. Arropak eta oheko jantziak bereizita garbitzen ziren. Astoan edo bizkarrean eramaten zituzten arropak.

Transkripzioa
-Eta orduan zuk umezai egon behar izaten zenuen etxean?
-Bai, normalien bai.
-Zer zineten, oso segidakoak anai-arrebak?
-Bai. Orduen hola izeten zan.
-Eta haiekin zer ibiltzen zinen, hemen etxe-bueltan ala kalera-eta jaisten zinen?
-Bai zera! Etxien. Kalera? Oiñez hainbeste bidien umiekin? Ez, ez. Oin bezela etzan.
-Eta arropak garbitzeko eta nola moldatzen zineten?
-Itturrire. Aitzako itturrire esaten giñun, etxetiken bos bat minuture zan, eta hara juten giñen erropak hartute. Eta han alberga haundi bat. Eta Aritzakuk eta Agiñakuek eta gu ta Urkalekuk ere bai, kuadrillie haraxe.
-Eta zer zeuneukaten, erropak astintzeko-eta tokiren bat bazenuten han?
-Bai. Potzo haundi bat [...], potzo haundi bat zeuken, sukalde hau ta baiño haundiaue, potzo haundi bat harriyekin; harri gaiñien ipini arropak eta han

jabondu te, han zeatzen zien, garbitzen zin zuritzen zin, eta gero zuriyek barreñoi haundi baten lejiatan ipiñi, lejia-uretan.
-Lixiba egiten zenuten?
-Bai.
-Jaboirik eta izaten al zen?
-Bai, jaboie izeten zan, jabon-pastillie izeten zan. Lagarto edo Chimbo edo, jabon-pastillie izeten zan.
-Eta oheko izarak eta holako prendak eta erropak jaztekoak batera garbitzen zenituzten ala aparte?
-E(ra)man batea eittten giñuzen eta aparte garbiu.
-Eta gero atzera handik etxera bizkarrean hartuta erropak?
-Bizkarrin hartuta, bestela astukin.
-Bide asko zenuten albergatik?
-Bost bat minutu edo. Barreñoikarie burun hartuta bai makiña bat bidarrez, oiñ hor kanpokuk ikusten dien bezela.

8. Janzkera eta oinetakoak

- **Erref**: AZK-036/009
- **Iraupena**: 0:02:22. **Hasi**: 00:13:30. **Bukatu**: 00:15:52
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Neskek soinekoa eta jertsea janzten zituzten eta neguan abrigoa. Oinetakoei dagokienez, udan abarketak erabiltzen zituzten eta neguan kaleraino abarkak eta han zapatak janzten zituzten. Zapatak iganderako izaten ziren.

Transkripzioa
-Eta erropak? Ze erropa jazten zenituzten?
-Oiñ aiña erropa etzan ordun.
-Neskak nola jantzita joaten zineten?
-Soiñekue jazten genuen normalien. Eta jertsen bat, eta neguan abrigua.
-Soineko luzeak?
-Ba, ez luzia, ez motza, hortxe tamaiñukua.
-Hankak bistan eramatea eta...
-Hankak bistan ibiltzen zien, bai.
-Ez zen pekatu...
-Belaunetik gorakoik etzan. Mangak normalak, ez oin bezela tirantedunik eta orduen etzan.
-Eta hankatan, alpagatak edo abarkak edo zer?
-Beno. Alpargatak udan eta normalin hala ibiltzen zin; eta neguen abarkakin juten giñen kale ondoraiño eta gero han ganbiyau zapatak, eta atzera berriz etxera etortzerako, kaletik ertetzen genunin ganbiau eta zapatak eskun ziela etxea.
-Eta nun uzten zenituzten?
-Abarkak eta?
-Bai.
-Bueno, txokon baten, beti izeten zan nunbaitten tokiya ta.
-Eta gero kanbiau eta etxera.
-Gero ganbiau eta etxera.
-Abarkak ze izaten ziren, gomazkoak?
-Bai. Narruzkuk´e, gu txiki-txikiak ginela narruzkuk ezautu nittun nik,

narruzkukin´e ibiltzen giñen.
-Eta zapatak?
-Zapatak´e bai. Zapatak oin bezela etzan aukeraik, baiña zapatak´e bazien.
-Haiek igandetarako?
-Bai, bai. Etxien ibiltzekoik ez, e! Etxien ibiltzeko eta ez.
-Etxean normalean abarkekin ibiliko zen.
-Abarkakin, abarkakin etxien.
-Eta neskak bazenuten ohiturarik painoloa jazteko buruan edo? Painoloa eramateko edo?
-Ez, holakoik etzan.
-Eta mutilek?
-Mutilek´e ez.
-Mahonezko galtzak?
-Bai, maonezko galtzak ibiltzen zin, normalin maonezko galtzak.
-Eta txapela? Bazuten ohitura mutilek txapela eramateko?
-Ez.
-Batzuek esaten dute: denak eramaten zuten txapela. Beste batzuek ezetz esaten dute eta.
-Normalien ez. Edadetuek bai.
-Zaharrak gehiago?
-Bai, edadetuek bai. Baiñe gaztiek hola normalien ez.

9. Otorduetako jakiak

- **Erref**: AZK-036/010
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:15:52. **Bukatu**: 00:17:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Eguneroko otorduetan babak eta porru-patatak jaten zituzten. Arrain gutxi izaten zen, bakailaoa tarteka.

Transkripzioa
-Eta puxkat baserrira bueltatuz, lehen esan dezu baratzan hartzen zenituztela baba eta artoa eta. Eguneroko otorduetan zer jaten zenuten, zer izaten zan?
-Jeneralin babie izeten zan eta porru-patatak´e bai. Baiñie zeon garaien baiñie´re bai. Babie asko jaten zan, edo zuriye edo gorriye edo.
-Eta arraiñik eta haragirik?
-Oin bezela ez. Diruik ez zan eta. Diruik ez daonin ez do.
-Ze arrain jaten zan orduan, jaten bazenuten?
-Bakaillaue edo, holaxe.
-Eta hori zer izaten zen, asteburutakoa edo astegunetan ere...
-Baa... Astegunien ez zan holakoik. Asteburutan izeten zan jaireko edo holaxe.
-Eta haragia?
-Jaireko edo holaxe haure´re
-Oillaskoa edo?
-Oillaskuek etxien hazten zien eta saldu. Dirue behar zan eta.
-Eta haragia zer izaten zan, jaten bazenuten?
-Xerrara, jeneralin, normalin xerrara.

-Eta postreak, fruta? Edo izaten zan postreren bat etxekoa?
-Bai, han frutie asko zan gure jaiotetxien eta frutie beti egoten zan nahi aiñe.
-Sagar erreak edo?
-Bai, bai. Sagar erria edo. Garaien garaikue beti egoten zan.

10. Labesuan egindako ogia

- **Erref**: AZK-036/011
- **Iraupena**: 0:01:55. **Hasi**: 00:17:15. **Bukatu**: 00:19:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Amak erakutsi zion ogia egiten eta nola egiten zuten azaltzen du. Labesuan egiten zuten ogia.

Transkripzioa
-Ogia etxean egiten zenuten?
-Bai, ogiye etxien.
-Nola egiten zan, esplikau puxkat.
-Azkarriye beti egoten zan eta. Azkarriekin eitten zan; iriñe eralgitte ipiñi mahiyen, eta gero ure ipiñi baldakarie tamaiñuen hozberuen eta gatza bota pixket eta gero azkarriyekin iriñe.
-Zeiñek erakutsi zizun, amak?
-Eta zer zeneukaten, labesua bazeneukaten ogia egiteko?
-Bai, labie ogia egiteko.
-Nolako labea izaten zen, egurrezkua edo?
-Eez! Egurrek sue hartzen du, suekin eitten da! Haure izeten da ladrillue, eta irulikie edo igeltsue edo, bueltan-bueltan-bueltan-bueltan, goie itxi eta atia ipiñi hola eta ate hartatxetiken sartzen da barrura. Hor labadoran sartuko balitz bezelaxe.
-Barrura?
-Barrura. Garbiu plaza haure lelengo, illuntziye bittu kanpoon eta ein eskobak, asune edo illuntziye edo, garaien garaikukin, labie garbi-garbi-garbi ein, hiru bat ein ber izeten die hola garbitzeko.
-Zerekin garbitzen zan?
-Entenditzen al dezu, illuntziye eiñ. Illuntziye ba al dakizu zer dan?
-Zeri deitzen diozue iruntziye, belarrari?
-Erramue edo, mendie edo, entenditzen?, asune edo, holakukin. Hiru bat ein, lelenguen haundiak [...] kendu, bigarrenien gehio eta hirugarrenin garbi-garbi eiñ. Oiñ´e bai, e. Ordun bakarrik ez, oiñ´e bai.

11. Ardi-ilez egindako koltxoiak

- **Erref**: AZK-036/013
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:20:30. **Bukatu**: 00:21:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Anai-arreba asko zirenez, ohean binaka lo egin behar izaten zuten askotan. Koltxoiak ardi-ilez eginak izaten ziren eta maindireak lihozkoak.

Transkripzioa
- Eta zuen etxean, hainbeste anai-arreba izanda, lo eitteko-ta nola moldatzen ziñaten?
- Bueno...
- Bi lagun ohe baten ala bakoitzek berea bazenduen?
- Bi lagun iguel baten ta bestiek bakarka ta... danea.
- Orduko ohiak nolakuk izaten zien?
- Bueno, oingotxe antzeakuk ordun ohiek, bai.
- Koltxoiak zerekin inda?
- Koltxoiek... ardiyek bazeuden ta ardi-ilekin einde.
- Zeuek eitten zittuzuen ala erosi eitten zittuzuen?
- Telie ointxe bezelaxe eoten zan ordun ta geo etxin ein. Amak eitten zittun.
- Eta haiek zee in ber izeten zien gero, astindu?
- Haiek gero, urtin behin-eo, koltxon-azalak garbiu, beaiek dana harrotu eskukin edo makillikin jo ta gero eskukin harrotu eta berrittu beti, urtero berrittu.
- Eta izarak?
- Izerak ze? Izerak esan dizut leheno´re iturrire eman ta garbiu.
- Baiño izarak zer izaten zien, linuzkok o...?
- Liñuzkuk´e bai, bai. “Ehunezkue” esaten zikon, liñue, hoiek´e bai, bai. Ordun bai, garai hartan bazin.

12. Azkoitiko azoka

- **Erref**: AZK-036/014
- **Iraupena**: 0:02:26. **Hasi**: 00:21:54. **Bukatu**: 00:24:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Azokara goizean goiz joaten ziren Azkoitira eta 11etarako dena saltzen zuten. Bakoitzak bere postua izan ohi zuen plazan. Kanpotarrak joaten ziren arropa saltzera. Azpeitira ere joaten ziren azokara autobusez.

13. Mariatarren kongregazioa; jaunartzearen inguruko kontuak

- **Erref**: AZK-036/015
- **Iraupena**: 0:03:20. **Hasi**: 00:24:20. **Bukatu**: 00:27:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:
Mezara Azkoitiko parrokiara joaten ziren. Mariatarren kongregazioan egon zen eta hilero konfesatzera joan behar izaten zuten. Konfesalekua nolakoa zen azaltzen du. Bi jaunartze egin zituen: txikia eta handia. Jaunartzeak egiteko dotrina ondo jakin behar izaten zen. Bakoitzak nahi zuen arropa eramaten zuen jaunartze egunean. Neskek eta mutilek bananduta egin ohi zuten jaunartzea.

14. Tximistarik ez izateko kandela piztu eta gurutzeak jarri

- **Erref**: AZK-036/016
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:27:40. **Bukatu**: 00:29:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Afalondoan iluntzero errezatzen zuten arrosarioa; amak esan eta besteek errepikatu egiten zuten. Tximistarik eta okerrik izan ez zedin kandela pizten zuten, baita ate eta lur-sailetan gurutzeak jarri ere.

15. Olaso auzoko baserriak

- **Erref**: AZK-036/018
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:29:42. **Bukatu**: 00:31:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Lur-sailak banatzeko mugarriak jartzen zituzten. Olaso auzoko baserriak izendatzen ditu.

16. Dantza lotua debekatua

- **Erref**: AZK-036/022
- **Iraupena**: 0:03:36. **Hasi**: 00:34:00. **Bukatu**: 00:37:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:
Ahizparekin eta lagunekin joaten zen igandetan erromeriara. Lehenbizi elizan "funtzioa" izaten zuten eta ondoren trikiti-hotsera dantzara joaten ziren. Madariaga auzora joaten ziren erromeriara. Han debekatua zegoen dantza lotua eta baita Azkoitian (kalean) ere. Dantza lotuan harrapatuz gero, kongregaziotik botatzen zituzten.

17. Senideren bat hiltzen zenean, lutoa

- **Erref**: AZK-036/024
- **Iraupena**: 0:02:38. **Hasi**: 00:38:20. **Bukatu**: 00:40:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Azkoitiko kooperatiban bazkide ziren eta handik egiten zituzten erosketak. Jositako arroparik ez zen izaten eta arropak neurrira egiten zizkieten jostunek. Lutoa zegoen garaian arropak tindatzera eramaten zituzten. Hiltzen zen senidearen hurbiltasun-mailaren arabera lutoa denbora gehiagoan edo gutxiagoan eramaten zen.

18. Aste Santuko prozesioa eta ohiturak

- **Erref**: AZK-036/025
- **Iraupena**: 0:02:22. **Hasi**: 00:40:58. **Bukatu**: 00:43:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Aste Santua
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Norbait hiltzen zenean apaizak kanpai bat jotzen zuen. Hiletak egiten zirenean Alameda tabernan ematen ziren otorduak. Aste Santuan Azkoitiko prozesioa ikustera joaten ziren; santu ugari eramaten zituzten. Aste Santuan erromeriak, kantuan egitea eta halako entretenimenduak debekatuta egoten ziren.

19. Tortolos eta poxpolinekin jolasean

- **Erref**: AZK-036/027
- **Iraupena**: 0:00:48. **Hasi**: 00:43:37. **Bukatu**: 00:44:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:
Umetako jolasak aipatzen ditu: tortolosak, poxpolinak, etab.

20. Garai bateko txanponak

- **Erref**: AZK-036/030
- **Iraupena**: 0:01:40. **Hasi**: 00:44:50. **Bukatu**: 00:46:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak

Laburpena:
Txanpon ezberdinak aipatzen ditu: xemeikoa, hiru-kuartokoa, pezetak, etab. Emakumeak ez ziren tabernara sartzen.

21. Behiekin "ittulan" eta egurra eramaten

- **Erref**: AZK-036/032
- **Iraupena**: 0:02:09. **Hasi**: 00:47:56. **Bukatu**: 00:50:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
"Ittulan" aritzen ziren behiekin. Egurra ere behiekin eramaten zuten kalera saltzera. Baserriaren egitura azaltzen du.

22. Gazta nola egin

- **Erref**: AZK-036/033
- **Iraupena**: 0:01:10. **Hasi**: 00:50:05. **Bukatu**: 00:51:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza

Laburpena:
Etxean Manuelak egiten zuen gazta. Nola egiten zuen azaltzen du.

Transkripzioa
- Gaztaik-eta eitten zenduen etxen?
- Etxeako [...].
- Zenek eitten zun gazta? Zuk eitten zendun gaztaik?
- Bai, etxeako gaztaie beti eitten [zan, hemen ardiyek zaudela].
- Nola eitten zendun gazta?
- Gazta eitten da /eittea/ ba... Ardiyek jatxi ta bere tenperaturie ber izeten du /izeteu/, gatzagie eman ta orduerdi baten eo lagatzen zako gogortzen ta gero mami hori puskau o dana zertzen da ta geo alkarrena juntau ta bittu ta gaztanontzire. Trapu bat ipini ta gero harekin dana sakaute ipini. Ikusitte al zare?
- Bai, ikusita banao, osaba bat badet nik artzaie ta hare ikusita nao. Baiña zurea jakin nahi nun! Ta gero zeatzen zittuzuen, keetzen zittuzuen gaztak?
- Keetu ez etxin, jateko ette gittugun da.
- Keetu ez, etxin jateko eitten gendun ta keetu-ta ez.
- Keetu ez... Keetzena zertako izaten zan?
- Kolorie emateko eo.
- Aa... kolorie emateatik?
- Egurre, haltzakin eindekue, haltz gustue batzui gustau eitten omen zate. Nik ez dakit...

23. Mediku eta apaizei berorika

- **Erref**: AZK-036/034
- **Iraupena**: 0:03:02. **Hasi**: 00:51:15. **Bukatu**: 00:54:17
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Euskara » Tratamenduak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Euskara » Tratamenduak » Berorika
- Euskara » Tratamenduak » Hitanoari buruz

Laburpena:
Azkoitiko kalean zeuden baserriak izendatzen ditu. Anai-arreben artean hika egiten zuten eta mediku eta apaizei berorika. Gurasoek umeei hika egin arren, beraiek zuka egiten zieten gurasoei, errespetuz. Ogia lurrera eroriz gero, jaso eta muin ematen zioten; aiztoa ere ezin izaten zen ogian sartuta utzi.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-14

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com